

Regeringens proposition

1987/88:133

med anledning av Sveriges tillträde till den europeiska konventionen till förhindrande av tortyr m. m.

Prop.
1987/88:133

Regeringen föreslår riksdagen att anta de förslag som har tagits upp i bifogade utdrag ur regeringsprotokollet den 10 mars 1988.

På regeringens vägnar

Ingvar Carlsson

Roine Carlsson

Propositionens huvudsakliga innehåll

Inom Europarådet har en konvention till förhindrande av tortyr och omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning utarbetats. Konventionen antogs av Europarådets ministerkommitté den 26 juni 1987 och öppnades för undertecknande den 26 november samma år. Sverige har undertecknat konventionen. Konventionen förutsätter ratifikation för att bli gällande.

Enligt konventionen skall en särskild kommitté upprättas. Den skall ha till uppgift att genom besök undersöka hur frihetsberövade personer behandlas. Syftet härmed är att förstärka dessa personers skydd mot tortyr och andra övergrepp. För att tillgodose konventionens krav bl. a. på att kommittén skall ges fritt tillträde till alla de platser där frihetsberövade personer är placerade behövs lagstiftning. I propositionen föreslås att riksdagen godkänner konventionen och att en ny lag med anledning av Sveriges tillträde till konventionen antas. Vidare föreslås en följdändring i lagen (1976:661) om immunitet och privilegier i vissa fall.

1 Förslag till

Lag med anledning av Sveriges tillträde till den europeiska konventionen mot tortyr m. m.

Härigenom föreskrivs följande.

1 § I denna lag meddelas föreskrifter med anledning av Sveriges åtaganden enligt den europeiska konventionen den 26 november 1987 till förhindrande av tortyr och omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning.

2 § Den enligt konventionen upprättade kommittén för undersökning av frihetsberövade personers behandling har rätt att besöka varje plats här i riket där en person som har berövats sin frihet genom en myndighets åtgärd är placerad, om

1. besöket har till syfte att undersöka hur personen behandlas,
2. kommittén har underrättat regeringen om sin avsikt att göra besöket.

3 § Den som ansvarar för en frihetsberövad skall lämna kommittén det biträde som den behöver för att kunna fullgöra sina uppgifter. Denne skall därvid ge kommittén

1. tillträde till och möjlighet att fritt förflytta sig inom de platser där personer som berövats sin frihet är placerade,
2. möjlighet till enskilda samtal med frihetsberövade personer och med andra som kan ge upplysningar om en sådan persons behandling,
3. information som behövs för att syftet med besöket skall kunna uppnås.

4 § Om en myndighet som är berörd av ett begärt besök har invändningar mot kommitténs förslag i fråga om tid eller plats för besöket, skall myndigheten genast anmäla detta till regeringen. Regeringen avgör om invändning skall framställas hos kommittén enligt artikel 9 i konventionen.

Regeringen får besluta om förflyttning av personer som kommittén avser att besöka för att göra det möjligt för kommittén att genomföra sin uppgift.

5 § Bestämmelser om immunitet för kommitténs ledamöter och experter finns i lagen (1976:661) om immunitet och privilegier i vissa fall.

Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer.

Lag om ändring i lagen (1976:661) om immunitet och privilegier i vissa fall

Härigenom föreskrivs att bilagan till lagen (1976:661) om immunitet och privilegier i vissa fall¹ skall ha följande lydelse.

Bilaga²

Immunitet och/eller privilegier gäller för följande		Tillämplig internationell överenskommelse
Internationella organ	Fysiska personer	
36 - - -	Ledamöter och experter i kommittén upprättad enligt den europeiska konventionen till förhindrande av tortyr m. m.	Europeisk konvention den 26 november 1987 till förhindrande av tortyr och omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning

Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer.

¹ Lagen omtryckt 1987:341.

² Senaste lydelse 1987:1122.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 10 mars 1988

Närvarande: statsministern Carlsson, ordförande, statsråden Feldt, Gustafsson, Leijon, Peterson, Gradin, Dahl, R. Carlsson, Johansson, Hultström, Lindqvist, G. Andersson, Thalén

Föredragande: statsrådet R. Carlsson

Proposition med anledning av Sveriges tillträde till den europeiska konventionen till förhindrande av tortyr m. m.

1 Inledning

Skyddet mot tortyr utgör en av de mänskliga rättigheterna. Förbud mot tortyr återfinns bl. a. i FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna och i 1966 års FN-konvention om medborgerliga och politiska rättigheter. Tortyr är förbjuden även enligt 1949 års Genève-konventioner angående skydd för krigets offer liksom i 1977 års båda tilläggsprotokoll till dessa konventioner.

Sverige har i olika sammanhang aktivt stött det internationella arbetet mot tortyr. Sverige var en av initiativtagarna till och spelade en aktiv roll vid tillkomsten av FN-konventionen mot tortyr och annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning. Sverige ratificerade denna konvention den 8 januari 1986.

Sverige har även tillträtt den europeiska konventionen om de mänskliga rättigheterna och grundläggande friheterna från 1950 (europakonventionen). Också bland de fri- och rättigheter som upptagits i denna konvention återfinns i artikel 3 ett förbud mot tortyr. Artikel 3 har följande lydelse.

Ingen må utsättas för tortyr eller omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning.

På ansökan av en enskild person eller en stat kan den europeiska kommissionen för de mänskliga rättigheterna pröva om en stat fullgör sina åtaganden enligt konventionen. För att ett klagomål av en enskild person skall kunna tas upp till prövning erfordras dock att den berörda staten avgett en deklARATION enligt konventionen om att den godtar en sådan klagorätt. Deklarationer av detta slag har avgetts av Europarådets samtliga medlemsstater utom Cypern. Beträffande de stater som förklarat att de godtar domstolens jurisdiktion kan den bedömning kommissionen gör på begäran av kommissionen eller en berörd stat också underställas domstolens prövning. För dessa stater blir domstolens domar bindande. Domstolens jurisdiktion har godtagits av samtliga konventionsstater utom Turkiet. Klagomål över påstådda kränkningar av artikel 3 i europakonventionen kan

alltså för närvarande prövas av kommissionen och slutligen av domstolen rörande samtliga Europarådets medlemsstater med undantag av Cypern och Turkiet. Om ett mål inte går vidare till domstolen, blir det i stället Europarådets ministerkommitté som får pröva klagomålet.

Inom Europarådet har man gjort bedömningen att detta system kan kompletteras med ett system av mer preventiv karaktär, utan judiciella funktioner, men med uppgift att undersöka hur frihetsberövade personer behandlas. Härigenom avser man att stärka dessa personers skydd mot tortyr och omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning. För detta syfte har en europeisk konvention till förhindrande av tortyr och omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning arbetats ut. Konventionen i engelsk och fransk originaltext, som har samma giltighet, samt en översättning till svenska bör fogas till protokollet i detta ärende som *bilaga 1*.

Konventionen anger att en särskild kommitté skall upprättas som kan besöka de platser i konventionsstaterna där personer som är berövade sin frihet är placerade. Efter avslutat besök skall kommittén avge en rapport till den stat som har granskats. I denna rapport kan kommittén påtala brister och föreslå hur skyddet för frihetsberövade personer i den berörda staten kan förbättras. Om en stat inte följer kommitténs rekommendationer om tänkbara förbättringar eller om den inte samarbetar med kommittén, kan denna besluta att göra ett offentligt uttalande i saken. Kommittén skall årligen till Europarådets ministerkommitté lämna en berättelse över verksamheten. Kommittén har däremot inte någon rättskipande funktion och skall inte uttala sig om det förekommit kränkningar av europakonventionen eller på annat sätt göra tolkningar av denna eller av andra internationella överenskommelser.

Genom att tillträda konventionen ikläder sig Sverige vissa förpliktelser, främst skyldigheten att tillåta och att se till att kommittén kan fullgöra sin uppgift i Sverige. Denna skyldighet berör huvudsakligen svenska statliga och kommunala myndigheter men även frivilliga organisationer och enskilda med ansvar för sådana platser där frihetsberövade personer är placerade. I det senare fallet rör det sig bl. a. om olika hem för vård eller boende och familjehem främst inom socialtjänstens ram. För att säkerställa att Sverige skall kunna fullgöra sina åtaganden i nu nämnda hänseenden behöver vissa frågor regleras i lag. Regleringen berör främst justitie-, försvars- och socialdepartementens ansvarsområden. För att tillgodose konventionens krav på immunitet m. m. för kommitténs ledamöter m. fl. måste ett tillägg även göras i lagen (1976:661) om immunitet och privilegier i vissa fall.

Regeringen beslöt den 18 februari 1988 att inhämta lagrådets yttrande över ett förslag till lag med anledning av Sveriges tillträde till den europeiska konventionen mot tortyr m. m. samt över ett förslag till lag om ändring i lagen (1976:661) om immunitet och privilegier i vissa fall. Förslagen hade upprättats i utrikesdepartementet.

Lagrådet har i sitt yttrande lämnat förslagen utan erinran. Lagrådets yttrande bör fogas till protokollet i detta ärende som *bilaga 2*.

Jag avser nu att i ett sammanhang ta upp dels frågan om godkännande av

konventionen, dels frågan om erforderlig lagstiftning inför ett svenskt godkännande. I förhållande till de förslag som upptagits i lagrådsremissen skiljer sig de förslag som jag nu lägger fram endast därigenom att vissa mindre redaktionella ändringar gjorts i 3 och 4 §§ i förslaget till lag med anledning av Sveriges tillträde till den europeiska konventionen mot tortyr m. m.

2 Bakgrunden till konventionen

I januari 1981 antog Europarådets rådgivande församling en rekommendation (909/1981) i vilken den rekommenderade att Europarådets ministerkommitté skulle anmoda medlemsstaternas regeringar att påskynda arbetet med att utforma den tidigare nämnda FN-konventionen mot tortyr. Samma år väcktes två motioner i tortyrfrågan i den rådgivande församlingen, varav en från en svensk ledamot. Församlingens juridiska utskott, till vilket dessa motioner remitterades, avgav i juni 1983 en rapport (Doc. 5099), i vilken utskottet lade fram ett förslag till en europeisk konvention till förhindrande av tortyr. Förslaget hade arbetats ut i samråd med den Internationella juristkommissionen och den schweiziska kommittén mot tortyr.

Vid det 366:e mötet med Europarådets ministerkommitté i januari 1984 uppdrogs åt styrkommittén för mänskliga rättigheter (Le Comité Directeurs pour les Droits de l'Homme, CDDH) att arbeta ut ett förslag till konventionstext eller annat rättsligt instrument i syfte att stärka frihetsberövade personers skydd mot tortyr och andra övergrepp. En underkommitté till CDDH har därefter utarbetat ett konventionsförslag vilket granskats bl. a. av den europeiska kommissionen och den europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna, av Internationella juristkommissionen och av Internationella röda korset.

Förslaget färdigställdes av CDDH i november 1986 och överlämnades därefter till ministerkommittén som enhälligt antog konventionstexten den 26 juni 1987.

Konventionen öppnades för undertecknande den 26 november 1987. Den undertecknades därvid av 19 av Europarådets 21 medlemsstater, däribland Sverige. Därefter har konventionen undertecknats av ytterligare ett medlemsland. Konventionstexten med kommentar ("Explanatory Report") finns tillgänglig i Europarådets dokumentserie under beteckningen H(87)4.

Konventionen blir bindande för de stater som ratificerat den. Den träder i kraft tre månader från den dag då sju av Europarådets medlemsstater har uttryckt sitt samtycke till att vara bundna av konventionen.

3 Konventionens innehåll

3.1 Allmänt

Den europeiska konventionen till förhindrande av tortyr och omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning består av en inledning följt av 23 artiklar.

I inledningen erinras om innehållet i artikel 3 i europakonventionen och om syftet med den nu ifrågavarande konventionen.

Konventionstexten är i övrigt indelad i fem kapitel. Kapitel I upptar de grundläggande bestämmelserna om bildande av kommittén och dess uppgift (artiklarna 1–3). Kapitel II reglerar kommitténs sammansättning, val av dess ledamöter samt arbets- och beslutsformer (artiklarna 4–6). Kapitel III innehåller regler om förfarandet vid besök, om kommitténs rapportering och om behandlingen av information som inhämtats i samband med besök (artiklarna 7–14). Kapitel IV innehåller vissa bestämmelser om konventionens inverkan på andra internationella överenskommelser eller på nationella rättsregler (artiklarna 15–17). Kapitel V, slutligen, upptar bestämmelser om undertecknande, ratifikation och ikraftträdande m. m. (artiklarna 18–23).

3.2 De enskilda bestämmelserna

Liksom för flera andra konventioner som har utarbetats inom Europarådet finns som nämnts en kommentar – en "Explanatory Report" – till konventionen. Kommentaren har arbetats fram i CDDH samtidigt med konventionstexten och har godkänts av ministerkommittén för publicering. Min redogörelse för innehållet i de enskilda artiklarna och dessas tolkning bygger i huvudsak på denna kommentar.

Artikel 1

I artikel 1 anges att en europeisk kommitté till förhindrande av tortyr skall bildas och kommitténs uppgift definieras. I artikeln anges sålunda att kommittén skall granska behandlingen av personer som har berövats sin frihet. Som tidigare framhållits har kommittén ingen rättskipande funktion. Denna uppgift åvilar kommissionen och domstolen. Kommittén skall endast undersöka förhållandena, påtala brister och eventuellt ge den berörda staten förslag till hur förhållandena kan förbättras.

Artikel 2

Denna artikel ålägger konventionsstaterna att tillåta besök på alla platser där personer finns som har berövats sin frihet av en offentlig myndighet. Bestämmelsen anger den grundläggande förpliktelse som konventionen ålägger medlemsstaterna, nämligen att tillåta besök av kommittén på statens territorium. Kommittén skall således kunna besöka alla platser där personer som har berövats sin frihet är placerade. Det saknar betydelse om frihetsberövandet grundas på ett formellt beslut av en myndighet eller ej.

Ansvar för att frihetsberövandet kommit till stånd måste dock vila på en offentlig myndighet.

Begreppet frihetsberövande skall ges samma innebörd som det har getts av den europeiska domstolen och kommissionen i dessa organs rättspraxis vid tolkning av artikel 5 i europakonventionen. Denna artikel anger bl. a. förutsättningarna under vilka frihetsberövanden får äga rum. Som exempel på frihetsberövanden som kan omfattas av konventionen kan nämnas, förutom fängelsestraff, anhållande, häktning och förvar, olika former av frihetsberövande under militärtjänstgöring samt olika typer av tvångsvård inom den psykiatriska vården eller missbrukarvården. Även tvångsvård av minderåriga omfattas av konventionen, om vården utövas på ett sådant sätt att den minderårige kan anses vara berövad sin frihet.

Det står klart att besök kan komma i fråga på såväl privata som offentliga inrättningar. Det avgörande är om frihetsberövandet är en följd av en offentlig myndighets handling.

Statens skyldighet att tillåta besök gäller inte endast i fredstid utan även under krig eller därmed jämförliga förhållanden. För att tillgodose bl. a. militära säkerhetsintressen finns särskilda bestämmelser i artikel 9.

Artikel 3

Denna artikel upptar den i konventionen grundläggande principen om att kommittén och den berörda statens myndigheter skall samarbeta med varandra. Samarbetsskyldigheten omfattar alla kommitténs uppgifter och ligger till grund för andra artiklar i konventionen, t. ex. artikel 8 och 9.

Artikel 4

I denna artikel anges kommitténs sammansättning, kriterierna för medlemskap m. m. Kommittén skall bestå av lika många ledamöter som antalet konventionsstater. Ledamöterna skall ha högt moraliskt anseende, besitta erkänd sakkunskap om mänskliga rättigheter eller ha yrkesmässig erfarenhet inom de områden som täcks av konventionen. Ledamöterna i kommittén behöver inte ha juridisk utbildning. Exempelvis läkare och personer med erfarenhet av kriminalvård kan vara lämpliga som ledamöter.

Artikel 5

I artikel 5 regleras förfarandet vid val av kommittéledamöter, vilket i stora drag motsvarar det som gäller för val av ledamöter till den europeiska kommissionen.

Artikel 6

I denna artikel ges bestämmelser om förfarandet i kommittén, beslutningsregler m. m.

Artikel 7

Denna artikel anger att kommittén skall besöka de platser som har nämnts i artikel 2. Av bestämmelsen framgår att besök kan göras vid regelbundet

återkommande tillfällen, men också i enstaka fall när det anses påkallat. Det är inte kommitténs primära uppgift att göra besök i anledning av enskilda klagomål. Sådana klagomål bör i första hand riktas till den europeiska kommissionen och behandlas i den ordning som gäller enligt europakonventionen. Ingenting hindrar emellertid att kommittén gör ett besök efter en begäran från enskilda eller från en sammanslutning av enskilda. Kommittén avgör själv i vilken utsträckning sådana besök skall göras. Vad gäller de regelbundna besöken skall kommittén se till att dessa fördelas ungefär lika mellan medlemsstaterna. Besöken skall normalt göras av minst två kommittéledamöter. I brådskande fall kan kommittén representeras av en enda ledamot. Kommittén skall kunna knyta experter och tolkar till sig. Som experter kan ifrågakomma personer med särskild sakkunskap inom ett visst område, som t. ex. läkare med erfarenhet av att behandla och bedöma skador uppkomna genom tortyr.

Artikel 8

Denna artikel är indelad i fem punkter.

I punkt 1 anges att kommittén före ett besök skall underrätta den berörda staten om att den önskar göra ett besök. Någon tidsgräns inom vilket detta skall ske anges inte i artikeln. Normalt skall dock en sådan underrättelse ges inom skälig tid före besöket. I undantagsfall kan det förekomma att ett besök görs omedelbart efter det att en underrättelse har lämnats. Som närmare framgår av artikel 14 skall denna underrättelse uppta namnen på de personer som biträder kommittén vid ett besök. Kommittén har dock ej någon skyldighet att i denna underrättelse ange namnen på de ledamöter som skall delta vid ett besök eller att i förväg ange vilka platser den avser att besöka. Det förutsätts emellertid att kommittén i den samarbetsanda på vilken konventionen vilar i förväg ger staterna information i dessa hänseenden i underrättelsen eller på annat vis.

I punkt 2 specificeras vad som ankommer på den berörda staten för att underlätta kommitténs uppgift. Av samarbetsförpliktelsen följer emellertid att denna uppräknning inte är uttömmande. Även annat erforderligt bistånd kan således bli aktuellt.

Under a) anges att kommittémedlemmar skall få resa in i det land där besöken skall genomföras och förflytta sig inom detta utan inskränkning. Bestämmelsen skall ses i belysning av artiklarna 2 och 16. Visumkrav t. ex. bör inte gälla kommittéledamöter och experter på uppdrag. Rätten att resa fritt kring i landet är dock inte helt obegränsad, vilket framgår av artikel 9.

Under b) föreskrivs att den berörda staten skall förse kommittén med upplysning om sådana platser som kan bli föremål för besök, t. ex. fängelser och polisstationer samt mentalsjukhus. Med stöd av denna bestämmelse kan kommittén begära en detaljerad förteckning över sådana institutioner inom ett särskilt område som den avser besöka. Staten har dock ej skyldighet att förse kommittén med någon förteckning över alla frihetsberövade personer inom landet.

Under c) anges att kommittén skall få obegränsat tillträde till de platser

som den besöker. Detta hindrar dock inte att kommittén beledsagas av en tjänsteman från den berörda staten för att bistå (jfr artikel 15). Om ett besök utförs t. ex. på sådana platser där militära säkerhetsaspekter gör sig gällande, kan den berörda staten kräva att en tjänsteman åtföljer kommittén under besöken (jfr artikel 9). Denne får dock inte närvara under ett enskilt samtal som en kommittédamot kan ha med en frihetsberövad (jfr artikel 8 punkt 3).

Under d) anges att staten skall tillhandahålla annan information som är nödvändig för att kommittén skall kunna fullgöra sin uppgift. Här har gjorts en avvägning mot nationella bestämmelser, bl. a. rörande sådana uppgifter som är föremål för sekretess. Bestämmelsen anger således att kommittén vid införskaffande av information skall ta hänsyn till tillämpliga nationella rättsregler och yrkesetik.

Punkt 3 och 4 anger att kommittén får ha enskilda samtal med personer som är frihetsberövade samt att den fritt får inhämta information från var och en som kan lämna upplysningar i saken, t. ex. anhöriga och läkare. Om en frihetsberövad person inte önskar sammanträffa med kommittén, måste denna få möjlighet att försäkra sig om att detta ställningstagande grundar sig på personens egen fria vilja. Någon skyldighet för enskilda personer att tillhandahålla kommittén information föreligger inte.

Punkt 5 anger det närmast självklara förhållandet att kommittén omedelbart inför behöriga myndigheter i den berörda staten kan påtala missförhållanden som den iakttar vid ett besök.

Artikel 9

I denna artikel, som skall tillämpas endast i undantagsfall, ges en bestämmelse om att en stat under vissa mycket speciella förutsättningar kan söka få till stånd ett uppskov med ett besök eller begära att detta förläggs till en annan plats än den som har angetts i förväg. Detta kan ske om militära skyddsintressen eller hänsynen till den allmänna säkerheten kräver det, om det förekommer allvarliga oroligheter på en plats som skall besökas, t. ex. en fängelserevolt, om ett besök hos en enskild sjukhuspatient kan anses skadligt för dennes psykiska hälsa eller om ett brådskande förhör rörande ett allvarligt brott förhindras av ett besök av kommittén. Föreligger sådana omständigheter, kan invändningar göras mot ett besök. Staten och kommittén skall då omedelbart inleda överläggningar i syfte att nå fram till en överenskommelse om hur kommittén ändå skall kunna genomföra sin uppgift snarast. Av betydelse är att staten inte definitivt kan motsätta sig ett besök med stöd av denna artikel. Den utgör således inget undantag från den grundläggande regeln i artikel 2, att staten skall tillåta besök på sitt territorium. Staten kan endast påkalla överläggningar, vilka dock skall hållas i den anda av samförstånd i vilken konventionen har sin grund. Resultatet av sådana överläggningar kan bli t. ex. att kommittén får träffa en frihetsberövad person på en annan plats än som från början har varit avsett. Om ett besök blir uppskjutet, skall staten tillhandahålla kommittén fortlöpande information om behandlingen av de frihetsberövade personer, som finns på den plats som kommittén avsett att besöka.

Denna artikel anger i punkt 1 att kommittén efter avslutat besök skall avge en slutrapport med en redogörelse för sina iakttagelser under besöket. Rapporten skall tillställas den berörda staten. I denna rapport kan kommittén påpeka brister och föreslå åtgärder i syfte att förbättra skyddet för frihetsberövade personer.

I punkt 2 i artikeln anges att kommittén kan göra ett offentligt uttalande, om den berörda staten underlåter att samarbeta eller vägrar vidta åtgärder med beaktande av de rekommendationer som kommittén kan ha lämnat. Härför krävs ett beslut med två tredjedels majoritet. Detta förfarande måste också ses mot bakgrund av att artikel 11 föreskriver att kommitténs rapport och den information den har erhållit vid ett besök inte är offentligt material. Ett offentligt uttalande av detta slag är det enda egentliga påtryckningsmedel som konventionen ger kommittén gentemot staterna.

Artikel 11

I denna artikel ges bestämmelser om sekretess för kommitténs rapport och den information den har erhållit vid ett besök. Rapporten och sådan information är alltså som regel ej offentlig. Kommittén skall emellertid offentliggöra rapporten, om den berörda staten begär det. Personuppgifter får dock inte offentliggöras utan den berörda personens uttryckliga samtycke, om det inte kan ske utan att personens identitet röjs.

Artikel 12

I denna artikel anges att kommittén med beaktande av sekretessbestämmelserna i artikel 11 årligen skall avge en skriftlig redogörelse till ministerkommittén för verksamheten under året. Denna rapport skall vidarebefordras till Europarådets rådgivande församling och offentliggöras.

Artikel 13

Denna artikel föreskriver att kommittédamöter och experter och andra som biträder kommittén skall iaktta sekretess. Sekretessen gäller för alla uppgifter som dessa personer erhållit under fullgörande av sina uppdrag. Skyldigheten att iaktta sekretess kvarstår även efter det att uppdraget har fullgjorts.

Artikel 14

Denna artikel innehåller tre punkter.

I punkt 1 föreskrivs att namnen på de personer som biträder kommittén vid besöken skall anges i den underrättelse som kommittén skall lämna till den berörda staten enligt artikel 8. Efter en sådan underrättelse har staten på sätt som framgår av punkt 3 möjlighet att förklara att den inte tillåter att en viss expert eller någon annan person som biträder kommittén deltar vid besöken. Rätten att avge en sådan förklaring får bara utnyttjas i undantagsfall, och förklaringen skall framföras snarast sedan underrättelsen kommit

staten tillhanda. En vägran att ta emot en deltagare kan grundas på en bedömning att vederbörande ej uppfyller de krav som ställs i fråga om att iaktta sekretess enligt artikel 13 eller i övrigt enligt punkt 2 i artikel 14.

I punkt 2 anges de kvalifikationskrav som ställs på en expert som deltar i kommitténs arbete. I fråga om opartiskhet och oberoende ställs samma krav som på kommitténs ledamöter. Experterna lyder under kommittén och har att följa dess instruktioner. Då en stat har förklarat att den önskar att en expert eller någon annan som biträder kommittén ej skall delta vid ett besök, kan kommittén begära att staten skall ange skälen för dess ståndpunkt. Den information som kommittén därvid erhåller blir konfidentiell.

Artikel 15

I denna artikel anges att staten skall utse en myndighet och eventuellt en person med vilken kommittén kan hålla kontakt. Denna myndighet skall ta emot underrättelser enligt artikel 8. Staten är således skyldig att anvisa kommittén en sådan "kontaktmyndighet". Staten bör även utse en särskild tjänsteman som kan bistå kommittén då ett besök genomförs. Kommittén skall underrättas om namnet på denna person.

Artikel 16

Denna artikel anger att kommitténs ledamöter och experter skall åtnjuta immunitet och privilegier. De närmare reglerna härom återfinns i en bilaga till konventionen. De immunitetsregler som anges i bilagan överensstämmer i allt väsentligt med vad som gäller för ledamöterna i den europeiska kommissionen och den europeiska domstolen enligt artikel 59 i europakonventionen och det andra och fjärde protokollet till den allmänna överenskommelsen av den 2 september 1949 rörande Europarådets privilegier och immunitet.

Artikel 17

I denna artikel ges bestämmelser om konventionens förhållande till andra folkrättsliga instrument och den nationella lagstiftningen. Vidare anges hur kommittén och dess uppgifter förhåller sig till den europeiska kommissionen och domstolen samt till andra internationella organ.

I punkt 1 anges att konventionen inte kan åberopas i avsikt att begränsa ett mer omfattande skydd som kan finnas i andra internationella överenskommelser eller i en konventionsstats egen rättsordning. Att den nationella rättsordningen ger utrymme för ett mer ingående förfarande än det som kommittén tillämpar skall ej hindra kommittén från att utföra sina åligganden och inte heller kunna åberopas för att begränsa motsvarande kontrollmöjligheter enligt nationell rätt. Att samarbete med ett motsvarande organ på nationell basis kan förekomma följer av bestämmelsen om samarbete i artikel 3.

I punkt 2 anges att konventionen inte får inkräkta på den behörighet som

tillkommer den europeiska kommissionen och den europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna. Inte heller påverkas de skyldigheter staterna har iklätt sig enligt europakonventionen. Härav följer att kommittén ej skall befatta sig med sådana saker som redan är föremål för prövning inför kommissionen eller domstolen. Kommittén skall inte heller själv göra tolkningar av bestämmelserna i europakonventionen eller dess tilläggsprotokoll. Det kan tilläggas att den omständigheten att kommittén granskät, eller är i färd med att granska en enskild persons fall, inte hindrar denne från att anmäla sitt fall till den europeiska kommissionen. Avsikten är således att en invändning från en stat enligt artikel 27 punkt 1 b i europakonventionen om att saken är föremål för behandling av ett annat internationellt organ, inte skall kunna göras i denna situation. Artikel 27 punkt 1 b i europakonventionen anger bl. a. att kommissionen inte får ta upp sådana enskilda klagomål till prövning som redan är föremål för internationell granskning i annan ordning.

I punkt 3 ges vid nationella och internationella väpnade konflikter företräde för den besöksverksamhet som bedrivs bl. a. av Internationella röda korskommittén (ICRC) enligt 1949 års Genèvekonventioner och dess tilläggsprotokoll. Ingenting hindrar dock kommittén från att besöka platser som ICRC ej har möjlighet att besöka regelbundet. I fredstid får kommittén från fall till fall avgöra i vad mån besöken kan utföras av kommittén, om liknande besök görs av ICRC. Skälen för att en avgränsning görs mot det arbete som utförs av ICRC är bl. a. att dess arbetssätt är mycket snarlikt det som kommer att gälla för kommittén.

Artikel 18–23

Dessa artiklar innehåller slutbestämmelser vilka är utformade efter mönster av motsvarande artiklar i andra konventioner antagna av Europarådets ministerkommitté. Frågan om ikraftträdande och ratifikation har berörts i inledningen. Det bör understrykas att det i artikel 21 anges att inga reservationer får göras till konventionens bestämmelser.

4 Överväganden

4.1 Svensk anslutning till konventionen

Mitt förslag: Riksdagen skall godkänna den europeiska konventionen till förhindrande av tortyr och omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning.

Skälen för mitt förslag: Dessvärre måste man konstatera att tortyr och tortyrliknande metoder används på flera olika håll i världen i skilda sammanhang. Rapporter från ideella organisationer som Amnesty International och andra talar sitt tydliga språk. Men det är sannolikt inte inom Europa som de värsta övergreppen förekommer. Detta innebär dock inte att skyddet mot tortyr m. m. i Europa ej skulle kunna förbättras. Man bör

heller inte bortse från att konventionsarbetet i Europa på detta område kan tjäna som förebild i andra delar av världen.

Som jag har nämnt i inledningen innehåller artikel 3 i europakonventionen ett kategoriskt förbud mot användning av tortyr, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning. Denna konvention innehåller inte någon närmare definition av dessa begrepp. Genom den rättspraxis som skapas av konventionsorganen, den europeiska kommissionen och den europeiska domstolen, dras emellertid gränserna upp för vad som faller inom artikelns tillämpningsområde. I det mellanstatliga målet Sverige, Danmark, Norge, Holland mot Grekland från år 1969 definierade sålunda kommissionen begreppet omänsklig behandling som en sådan behandling som avsiktligt försäkras allvarligt fysiskt eller psykiskt lidande vilket i den föreliggande situationen är oberättigat.

I målet Irland mot Storbritannien framhöll domstolen att en behandling, för att falla inom tillämpningsområdet för artikel 3, skall uppnå en viss miniminivå. Bedömningen härav måste, uttalade domstolen, naturligen vara relativ beroende på samtliga omständigheter i målet såsom varaktigheten av behandlingen, dess fysiska och psykiska följder och i vissa fall offrets kön, ålder, hälsotillstånd m. m.

Av senare rättspraxis framgår att artikel 3 blir tillämplig inte bara på de allvarliga fall av tortyr och omänsklig behandling som förekommer i de sammanhang där man vanligen möter begreppen, såsom vid förhör med frihetsberövade personer i samband med politiska eller andra oroligheter. I målet Tyrer mot Storbritannien från år 1978 fann domstolen sålunda att kroppssaga som en femtonårig pojke hade ådömts av en domstol som straff för en förseelse ej föll under begreppet tortyr men likväl utgjorde sådan förnedrande behandling som avses i artikel 3. Straffet, som verkställdes av polismyndigheten, innebar att pojken i närvaro av sin far och en läkare tilldelades tre slag med ris över sin nakna bakdel. Domstolen fann att även om bestraffningen inte medförde några allvarligare eller mer långvariga fysiska skadeverkningar så utgjorde den ett angrepp på just det som artikel 3 avser att skydda, nämligen en persons värdighet och fysiska integritet.

Konventionen till förhindrande av tortyr m. m. definierar inte begreppen i artikel 3 i europakonventionen. Det ankommer inte heller på den kommitté som skall upprättas att göra sådana bestämningar. Kommitténs uppgift blir endast att granska och undersöka förhållandena för frihetsberövade personer, påtala missförhållanden för inhemska myndigheter och föreslå förbättringar. Den skall därvid beredas tillträde till alla de platser där människor som av olika skäl har berövats sin frihet är placerade. Genom detta system ges ett internationellt organ möjlighet till insyn, vilket redan i sig medför att staterna kan förväntas bli observanta på och ingripa mot sådana missförhållanden som kan tänkas falla inom tillämpningsområdet för artikel 3 i europakonventionen. Som framgår av artikel 17 i den nu ifrågasvarande konventionen utgör inte en pågående granskning av kommittén något hinder för en enskild person att anföra klagomål till den europeiska kommissionen för de mänskliga rättigheterna.

Den kontrollmekanism som konventionen tillskapar kommer att utgöra

ett värdefullt tillskott till det skydd mot tortyr som ges i europakonventionen och i andra internationella regelsystem som stärker skyddet för mänskliga rättigheter. Konventionen kan förväntas bli ratificerad av flertalet av Europarådets medlemsstater. Sverige har i enlighet med sina utrikespolitiska traditioner aktivt värnat om skyddet för mänskliga rättigheter. Utifrån allmänna synpunkter är det därför angeläget att Sverige också genom att ratificera konventionen till förhindrande av tortyr och omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning ger stöd åt det internationella arbete som bedrivs i avsikt att förbättra förhållandena på detta område.

Kostnaderna för kommittén kommer huvudsakligen att belasta ett befintligt anslag i Europarådets ordinarie budget avseende rese- och traktementskostnader för experter på området för mänskliga rättigheter. Några kostnader kommer dock ej att uppstå förrän konventionen har trätt i kraft. Det svenska bidraget till Europarådets ordinarie budget uppgår för närvarande till ca 12,9 milj. FRF. Den eventuella ökning av det svenska bidraget som konventionen kan medföra i framtiden, kan endast bli av marginell natur.

4.2 Behovet av lagstiftning

4.2.1 Skyldigheten att tillåta besök m. m.

Mitt förslag: En särskild lag införs med anledning av Sveriges tillträde till den europeiska konventionen till förhindrande av tortyr och omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning. Syftet med lagen är att säkerställa att Sverige skall kunna fullgöra sina åtaganden enligt konventionen.

Skälen för mitt förslag: Inför en svensk ratifikation av konventionen måste det övervägas om existerande svensk lagstiftning ger utrymme för tillämpning av konventionens regelsystem eller om lagstiftning behövs.

Som tidigare har nämnts innebär konventionen att staterna tillåter den enligt konventionen bildade kommittén att besöka alla de platser inom statens territorium där personer som av en offentlig myndighet har berövats sin frihet är placerade. Omfattningen av detta åtagande har jag tidigare berört i samband med redogörelsen för innehållet i artikel 2 i konventionen.

Skyldigheten att lämna kommittén tillträde omfattar således endast sådana platser där frihetsberövade personer är placerade till följd av en myndighets beslut eller annan åtgärd.

Begreppet frihetsberövande skall enligt kommentaren till konventionen ges samma innebörd som det erhållit i den rättspraxis som har utvecklats av den europeiska kommissionen och domstolen vid dessa organs tolkning och tillämpning av artikel 5 i europakonventionen. Det finns ett antal avgöranden av konventionsorganen rörande innebörden av detta begrepp. Helt klart är att en förvaring på sluten anstalt såsom häktad eller dömd

utgör frihetsberövande. Likaså utgör husarrest under övervakning ett frihetsberövande i konventionens mening. Tvångsvistelse på särskild ort torde också bli att bedöma som frihetsberövande, i varje fall då vistelsen sker under fortlöpande övervakning utan möjlighet för den frihetsberövade att få kontakt med andra personer än familjemedlemmar och andra intagna, och då vistelsen fortgår under en längre tid.

Vad gäller svenska förhållanden torde de platser som kan komma ifråga för besök enligt konventionen utgöras främst av kriminalvårdsanstalter, allmänna häkten, polisarrestar, rättspsykiatriska kliniker och sjukhus där intagna bereds vård enligt lagen (1966:293) om sluten psykiatrisk vård i vissa fall (LSPV) samt vissa hem för vård eller boende inom missbrukarvården.

Som har nämnts innehåller begreppet frihetsberövande ej någon klar definition vare sig i europakonventionen eller i den nu ifrågavarande konventionen. Särskilt beträffande den vård som tillhandahålls inom sociallagstiftningens ram kan gränsdragningsproblem uppkomma. Jag åsyftar här, utöver den vård som bedrivs med stöd av den nyss nämnda LSPV, den vård som bedrivs med stöd av lagen (1985:569) om införande av lagen (1985:568) om särskilda omsorger om psykiskt utvecklingsstörda m. fl., smittskyddslagen (1968:231), lagen (1980:621) med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU) och lagen (1981:1243) om vård av missbrukare i vissa fall (LVM).

Vården med stöd av LSPV bedrivs i allt större utsträckning på psykiatriska kliniker på vanliga sjukhus och inte på stora specialiserade mentalsjukhus. Dessa kliniker och sjukhus kan bli föremål för besök enligt konventionen.

Vården enligt omsorgslagstiftningen kan under ett övergångsskede bedrivas tvångsvis och sker då på särskilda vårdhem eller specialsjukhus som drivs av landstingskommuner eller kommuner. Även här kan besök tänkas komma ifråga.

Den som lider av en allmänfarlig eller venerisk sjukdom kan enligt de förutsättningar som anges i smittskyddslagen tvångsvis intas på sjukhus.

Vård enligt LVU bedrivs i familjehem eller i ett hem för vård eller boende. Enligt denna lag kan de som skall stå under särskilt noggrann tillsyn beredas plats på hem som är särskilt anpassade härför. De ungas rörelsefrihet kan här begränsas, och den som ansvarar för vården har givits särskilda befogenheter för att vården skall kunna genomföras.

Också enligt LVM skall vård ges på ett hem som har en kommun eller en landstingskommun som huvudman. För de missbrukare som behöver särskilt noggrann tillsyn finns speciella hem som är anpassade för sådan tillsyn. Från ett sådant hem får en intagen hindras att avvika. Beträffande de övriga hemmen saknas rättsliga möjligheter att hålla kvar en intagen. Däremot kan biträde av polis begäras för att efterforska och hämta tillbaka den intagne.

Som har nämnts i anslutning till redogörelsen för innehållet i artikel 2 står det helt klart att besök kan komma i fråga på såväl privata som offentliga institutioner under förutsättning att de intagna kan anses vara berövade sin frihet och frihetsberövandet är en följd av en offentlig myndighets handlande. I viss utsträckning kan således de speciella hem och

inrättningar som jag nu har nämnt tänkas komma i fråga för ett besök av kommittén.

Gällande svensk rätt torde i och för sig inte utgöra ett direkt hinder mot att låta kommittén besöka de platser och institutioner som avses. Det föreligger emellertid inte någon skyldighet för myndigheter eller för enskilda med ansvar för sådana institutioner som kan bli föremål för besök att lämna kommittén tillträde till dessa på sätt konventionen föreskriver. För att säkerställa att Sverige skall kunna fullgöra sitt åtagande enligt konventionen i detta hänseende krävs att en sådan skyldighet åläggs statliga och kommunala myndigheter och andra som har ansvar för de inrättningar där frihetsberövade personer finns. Såvitt avser statliga myndigheter kan en sådan skyldighet föreskrivas av regeringen i förordning. De inrättningar inom socialtjänsten och inom hälso- och sjukvården som kan bli berörda drivs emellertid av kommuner eller landstingskommuner eller av frivilliga organisationer. De familjehem som tar emot barn och ungdomar samt missbrukare är enskilda hem.

De skyldigheter som kommunala myndigheter och enskilda åläggs måste anges i lag. En sådan lag bör då ej begränsas till detta område utan bör gälla konventionens hela tillämpningsområde i Sverige. I lagen bör vidare ges föreskrifter om enskilda myndigheters skyldigheter enligt konventionen i fråga om att lämna kommittén erforderligt bistånd m. m. samt hur en myndighet skall förfara om en situation som kan påkalla tillämpning av artikel 9 i konventionen skulle uppkomma.

4.2.2 Immunitet och privilegier

Mitt förslag: Lagen (1976:661) om immunitet och privilegier i vissa fall ändras så att kommitténs ledamöter och experter tillförsäkras det skydd som förutsätts i konventionen.

Skälen för mitt förslag: Som har nämnts i redogörelsen för innehållet i konventionen upptar denna regler om immunitet och privilegier för kommitténs ledamöter och experter. Dessa reglers materiella innehåll överensstämmer i allt väsentligt med vad som redan gäller för medlemsstaternas representanter i Europarådet; för ledamöterna i den europeiska kommissionen och den europeiska domstolen enligt artikel 59 i europakonventionen och i det andra och fjärde tilläggsprotokollet till den allmänna överenskommelsen av den 2 september 1949 rörande Europarådets privilegier och immunitet. Dessa regler har tidigare införlivats med svensk rätt, se 4 § lagen (1976:661, omtryckt 1987:341) om immunitet och privilegier i vissa fall och punkterna 4, 6 och 12 i bilagan till denna lag. Sveriges tillträde till konventionen medför att ett tillägg bör göras till bilagan till lagen.

4.2.3 Ikraftträdande

Mitt förslag: De föreslagna lagändringarna skall träda i kraft den dag regeringen bestämmer.

Skälen för mitt förslag: Enligt artikel 19 i konventionen träder den i kraft den första dagen i den månad som följer efter utgången av en period om tre månader från den dag då sju medlemsstater i Europarådet har uttryckt sitt samtycke till att vara bundna av konventionen. I förhållande till en medlemsstat som senare uttrycker sitt samtycke till att vara bunden av konventionen träder den i kraft den första dagen i den månad som följer efter utgången av en period om tre månader från den dag då ratifikationsinstrumentet har deponerats.

Med hänsyn till att det för närvarande inte kan förutses när konventionen kommer att träda i kraft, förordar jag att det får ankomma på regeringen att förordna om vid vilken tidpunkt de föreslagna lagändringarna skall träda i kraft.

5 Upprättade lagförslag

I enlighet med vad jag nu anfört har inom utrikesdepartementet upprättats förslag till

1. lag med anledning av Sveriges tillträde till den europeiska konventionen mot tortyr m. m.
2. lag om ändring i lagen (1976:661) om immunitet och privilegier i vissa fall.

6 Specialmotivering

6.1 Förslaget till lag med anledning av Sveriges tillträde till den europeiska konventionen mot tortyr m. m.

Rubriken

Med tillämpning av den metod som i allmänhet brukar användas vid lagstiftning med anledning av tillträde till konventioner skulle konventionens fullständiga benämning anges i lagens rubrik. Eftersom lagrubriken skulle bli onödigt svårläst med denna metod anser jag att man bör ge den en något enklare utformning. Någon risk för missförstånd om lagens innebörd torde knappast föreligga.

1 §

Denna bestämmelse anger lagens tillämpningsområde. Den gäller således inte för andra internationella åtaganden än de som följer av Sveriges tillträde till den aktuella europeiska konventionen.

2 §

I denna paragraf anges vad som är huvudsyftet med lagen, nämligen att ge kommittén rätt att här i riket genomföra besök på sätt konventionen föreskriver. Enligt denna paragraf skall sålunda kommittén ges tillträde till

alla platser inom riket där personer som av olika skäl har berövats sin frihet är placerade. Hit hör bl. a. kriminalvårdsanstalter, allmänna häkten, polisarrester, rättspsykiatriska kliniker, sjukhus där intagna bereds vård enligt LSPV samt hem för vård eller boende och familjehem i den mån där finns personer som kan anses berövade sin frihet i europakonventionens mening. Som har nämnts vid redogörelsen för konventionstexten avses alla former av frihetsberövanden som hänför sig till en myndighets åtgärd, oavsett om de grundar sig på ett formellt beslut eller ej.

Som förutsättning för att ett besök skall tillåtas gäller att besöket skall avse en granskning av intagna personers behandling och att regeringen har underrättats om besöket enligt artikel 8 punkt 1 i konventionen. Underrättelser enligt artikel 8 bör tillställas utrikesdepartementet. Jag avser att föreslå regeringen besluta att kommittén skall informeras om att underrättelser enligt artikel 8 skall tillställas utrikesdepartementets rättsavdelning (jfr artikel 15).

3 §

I artikel 3 i konventionen anges att kommittén och den berörda statens myndigheter skall samarbeta med varandra. I enlighet med denna samarbetskyldighet åläggs i artikel 8 i konventionen den berörda staten att på olika sätt underlätta kommitténs arbete. I denna paragraf anges att berörda myndigheter, organisationer eller enskilda skall lämna kommittén erforderligt biträde på det sätt som anges i artikel 8 i konventionen.

Vad avser punkt 1 bör framhållas att rätten att fritt röra sig inom ett område inte utesluter att kommittédamöter åtföljs av en representant för den berörda staten. I den mån en enskild inrättning inom socialtjänsten skall inspekteras är det lämpligt att berörd socialnämnd biträder kommittén.

I punkt 2 anges att kommittén skall beredas tillfälle till enskilt samtal med personer som berövats sin frihet. Sådana samtal kan givetvis endast komma ifråga, om den berörda personen önskar medverka därtill. Motsätter sig en person samtal med kommitténs representanter, måste dessa dock få en möjlighet att försäkra sig om att beslutet grundar sig på personens fria vilja. I sådana fall är det naturligtvis bäst om personen i fråga själv inför kommittén förklarar att han inte vill samtala med dess representanter. Vägrar personen medverka till detta, får frågan lösas på annat sätt i samråd med kommittén. Med andra personer som kan ge upplysningar avses här t. ex. anhöriga, läkare och ett eventuellt juridiskt ombud för en frihetsberövad person. Naturligtvis föreligger det inte heller för dessa personer någon skyldighet att lämna upplysningar till kommitténs representanter.

Information som avses i punkt 3 kan vara tillgång till behandlings- eller patientjournaler. Gällande sekretessregler torde i det stora flertalet fall inte hindra att sådan information lämnas. Utlämnandet sker ju i den enskildes intresse. Att utlämna uppgift om enskild till kommittén torde därför oftast inte kunna anses vara till men för den enskilde. Om uppgiftsskyldigheten skrivs in i lagen, behöver emellertid någon skadeprovning inte göras.

4 §

Denna paragraf motiveras av den speciella undantagsregel som finns i artikel 9 i konventionen. I paragrafen åläggs den som vill göra invändningar mot ett besök att anmäla detta till regeringen genast efter det att kännedom har erhållits om ett förestående besök. Jag anser det lämpligast att låta det ankomma på regeringen att ta ställning till om invändningar skall framföras till kommittén och om överläggningar skall inledas på sätt som anges i artikel 9 i konventionen. Som framgår av konventionstexten skall sådana överläggningar inledas omedelbart i förekommande fall.

De materiella förutsättningarna under vilka invändningar kan göras har berörts i redogörelsen för innehållet i artikel 9 i konventionen.

Bestämmelsen riktar sig till myndigheter. Om en enskild institution eller inrättning berörs, ligger det enligt min mening i sakens natur att företrädare för dessa kan vända sig till närmast ansvariga tillsynsmyndighet. Denna myndighet kan sedan anmäla saken till regeringen.

I ett andra stycke i paragrafen ges en bestämmelse om att regeringen får besluta om förflyttning av frihetsberövade personer så att kommittén skall kunna fullgöra sin uppgift. Av artikel 9 punkt 2 i konventionen framgår att en sådan förflyttning kan bli resultatet av överläggningar mellan kommittén och regeringen enligt artikel 9 när invändningar enligt artikeln rests. Det är lämpligt att låta regeringen kunna fatta beslut om förflyttning med hänsyn till den skyndsamhet som erfordras i dessa fall.

Jag vill framhålla att det även i de situationer som avses i artikel 9 är en för kommittén och den berörda staten rimlig överenskommelse som skall eftersträvas i den anda av samförstånd på vilken konventionen vilar.

5 §

För regler om immunitet och privilegier görs här en hänvisning till lagen (1976:661) om immunitet och privilegier i vissa fall.

6.2 Förslaget till lag om ändring i lagen (1976:661) om immunitet och privilegier i vissa fall

I fråga om detta förslag hänvisas till avsnitt 4.2.2.

7 Hemställan

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen

dels att godkänna den europeiska konventionen till förhindrande av tortyr och omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning,

dels att anta förslagen till

Prop. 1987/88:133

1. lag med anledning av Sveriges tillträde till den europeiska konventionen mot tortyr m. m.,

2. lag om ändring i lagen (1976: 661) om immunitet och privilegier i vissa fall.

8 Beslut

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att anta de förslag som föredraganden har lagt fram.

European convention for the prevention of torture and inhuman or degrading treatment or punishment

The member States of the Council of Europe, signatory hereto,

Having regard to the provisions of the Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms:

Recalling that, under Article 3 of the same Convention, "no one shall be subjected to torture or to inhuman or degrading treatment or punishment";

Noting that the machinery provided for in that Convention operates in relation to persons who allege that they are victims of violations of Article 3;

Convinced that the protection of persons deprived of their liberty against torture and inhuman or degrading treatment or punishment could be strengthened by non-judicial means of a preventive character based on visits,

Have agreed as follows:

CHAPTER I

Article 1

There shall be established a European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment (hereinafter referred to as "the Committee"). The Committee shall, by means of visits, examine the treatment of persons deprived of their liberty with a view to strengthening, if necessary, the protection of such persons from torture and from inhuman or degrading treatment or punishment.

Article 2

Each Party shall permit visits, in accordance with this Convention, to any place within its jurisdiction where persons are deprived of their liberty by a public authority.

Article 3

In the application of this Convention, the Committee and the competent national authorities of the Party concerned shall cooperate with each other.

Convention Européenne pour la prévention de la torture et des peines ou traitements inhumains ou dégradants

Les Etats membres du Conseil de l'Europe, signataires de la présente Convention,

Vu les dispositions de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales;

Rappelant qu'aux termes de l'article 3 de la même Convention, « nul ne peut être soumis à la torture ni à des peines ou traitements inhumains ou dégradants »;

Constatant que les personnes qui se prétendent victimes de violations de l'article 3 peuvent se prévaloir du mécanisme prévu par cette Convention;

Convaincus que la protection des personnes privées de liberté contre la torture et les peines ou traitements inhumains ou dégradants pourrait être renforcée par un mécanisme non judiciaire, à caractère préventif, fondé sur des visites,

Sont convenus de ce qui suit :

CHAPITRE I

Article 1

Il est institué un Comité européen pour la prévention de la torture et des peines ou traitements inhumains ou dégradants (ci-après dénommé : « le Comité »). Par le moyen de visites, le Comité examine le traitement des personnes privées de liberté en vue de renforcer, le cas échéant, leur protection contre la torture et les peines ou traitements inhumains ou dégradants.

Article 2

Chaque Partie autorise la visite, conformément à la présente Convention, de tout lieu relevant de sa juridiction où des personnes sont privées de liberté par une autorité publique.

Article 3

Le Comité et les autorités nationales compétentes de la Partie concernée coopèrent en vue de l'application de la présente Convention.

Europeisk konvention till förhindrande av tortyr och omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning

Signatärstaterna, medlemmar av Europarådet,

som beaktar bestämmelserna i konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna;

som erinrar om att, enligt Artikel 3 i nämnda konvention, "ingen må utsättas för tortyr eller omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning";

som uppmärksammar, att konventionens regelsystem tillämpas beträffande personer som påstår sig vara utsatta för kränkningar enligt Artikel 3;

som är övertygade om att skyddet mot tortyr och omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning för personer som berövats sin frihet skulle kunna förstärkas genom icke judiciella medel av förebyggande karaktär i form av besök,

har kommit överens om följande:

KAPITEL I

Artikel 1

En europeisk kommitté till förhindrande av tortyr och omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning (här nedan kallad kommittén) skall upprättas. Kommittén skall, genom besök, undersöka hur personer som berövats sin frihet behandlas i avsikt att, om möjligt, förstärka sådana personers skydd mot tortyr och omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning.

Artikel 2

Envar av parterna skall i enlighet med denna konvention tillåta besök på varje plats inom sin jurisdiktion, där personer som har berövats sin frihet av en offentlig myndighet är placerade.

Artikel 3

Vid tillämpningen av denna konvention skall kommittén och vederbörande parts behöriga nationella myndigheter samarbeta med varandra.

CHAPTER II

Article 4

1. The Committee shall consist of a number of members equal to that of the Parties.

2. The members of the Committee shall be chosen from among persons of high moral character, known for their competence in the field of human rights or having professional experience in the areas covered by this Convention.

3. No two members of the Committee may be nationals of the same State.

4. The members shall serve in their individual capacity, shall be independent and impartial, and shall be available to serve the Committee effectively.

Article 5

1. The members of the Committee shall be elected by the Committee of Ministers of the Council of Europe by an absolute majority of votes, from a list of names drawn up by the Bureau of the Consultative Assembly of the Council of Europe; each national delegation of the Parties in the Consultative Assembly shall put forward three candidates, of whom two at least shall be its nationals.

2. The same procedure shall be followed in filling casual vacancies.

3. The members of the Committee shall be elected for a period of four years. They may only be re-elected once. However, among the members elected at the first election, the terms of three members shall expire at the end of two years. The members whose terms are to expire at the end of the initial period of two years shall be chosen by lot by the Secretary General of the Council of Europe immediately after the first election has been completed.

Article 6

1. The Committee shall meet in camera. A quorum shall be equal to the majority of its members. The decisions of the Committee shall be taken by a majority of the members present, subject to the provisions of Article 10, paragraph 2.

CHAPITRE II

Article 4

1. Le Comité se compose d'un nombre de membres égal à celui des Parties.

2. Les membres du Comité sont choisis parmi des personnalités de haute moralité, connues pour leur compétence en matière de droits de l'homme ou ayant une expérience professionnelle dans les domaines dont traite la présente Convention.

3. Le Comité ne peut comprendre plus d'un national du même Etat.

4. Les membres siègent à titre individuel, sont indépendants et impartiaux dans l'exercice de leurs mandats et se rendent disponibles pour remplir leurs fonctions de manière effective.

Article 5

1. Les membres du Comité sont élus par le Comité des Ministres du Conseil de l'Europe à la majorité absolue des voix, sur une liste de noms dressée par le Bureau de l'Assemblée consultative du Conseil de l'Europe; la délégation nationale à l'Assemblée consultative de chaque Partie présente trois candidats dont deux au moins sont de sa nationalité.

2. La même procédure est suivie pour pourvoir les sièges devenus vacants.

3. Les membres du Comité sont élus pour une durée de quatre ans. Ils ne sont rééligibles qu'une fois. Toutefois, en ce qui concerne les membres désignés à la première élection, les fonctions de trois membres prendront fin à l'issue d'une période de deux ans. Les membres dont les fonctions prendront fin au terme de la période initiale de deux ans sont désignés par tirage au sort effectué par le Secrétaire Général du Conseil de l'Europe immédiatement après qu'il aura été procédé à la première élection.

Article 6

1. Le Comité siège à huis clos. Le quorum est constitué par la majorité de ses membres. Les décisions du Comité sont prises à la majorité des membres présents, sous réserve des dispositions de l'article 10, paragraphe 2.

Kapitel II

Artikel 4

1. Kommittén skall bestå av lika många ledamöter som antalet parter.

2. Kommitténs ledamöter skall väljas bland personer med högt moraliskt anseende och med erkänd sakkunskap om mänskliga rättigheter eller med yrkesmässig erfarenhet inom de områden som täcks av denna konvention.

3. Fler än en ledamot i kommittén får inte vara medborgare i samma stat.

4. Ledamöterna skall tjänstgöra i egenkap av enskilda personer, skall vara oberoende och opartiska och skall stå till kommitténs förfogande på ett effektivt sätt.

Artikel 5

1. Kommitténs ledamöter skall väljas av Europarådets ministerkommitté med absolut majoritet från en namnlista, som upprättats av Europarådets rådgivande församlingsbyrå; var och en av parternas nationella delegationer i den rådgivande församlingen skall föreslå tre kandidater, av vilka minst två skall vara partens egna medborgare.

2. Samma förfarande skall tillämpas när det gäller att besätta tillfälliga vakanser.

3. Kommitténs ledamöter skall väljas för en tid av fyra år. De får endast återväljas en gång. För de ledamöter som utsetts vid det första valet, skall dock mandattiden för tre av dem utlöpa efter två år. De ledamöter vilkas mandattid utlöper i slutet av den första tvåårsperioden, skall utses genom lottdragning av Europarådets generalsekreterare omedelbart efter det att det första valet verkställts.

Artikel 6

1. Kommittén skall sammanträda inom stängda dörrar. Kommittén är beslutför när majoriteten av kommitténs ledamöter är närvarande. Kommitténs beslut skall fattas av en majoritet av de närvarande ledamöterna med förbehåll för bestämmelserna i Artikel 10, punkt 2.

2. The Committee shall draw up its own rules of procedure.

3. The Secretariat of the Committee shall be provided by the Secretary General of the Council of Europe.

CHAPTER III

Article 7

1. The Committee shall organise visits to places referred to in Article 2. Apart from periodic visits, the Committee may organise such other visits as appear to it to be required in the circumstances.

2. As a general rule, the visits shall be carried out by at least two members of the Committee. The Committee may, if it considers it necessary, be assisted by experts and interpreters.

Article 8

1. The Committee shall notify the Government of the Party concerned of its intention to carry out a visit. After such notification, it may at any time visit any place referred to in Article 2.

2. A Party shall provide the Committee with the following facilities to carry out its task:

a. access to its territory and the right to travel without restriction;

b. full information on the places where persons deprived of their liberty are being held;

c. unlimited access to any place where persons are deprived of their liberty, including the right to move inside such places without restriction;

d. other information available to the Party which is necessary for the Committee to carry out its task. In seeking such information, the Committee shall have regard to applicable rules of national law and professional ethics.

3. The Committee may interview in private persons deprived of their liberty.

4. The Committee may communicate freely with any person whom it believes can supply relevant information.

5. If necessary, the Committee may immediately communicate observations to the

2. Le Comité établit son règlement intérieur.

3. Le Secrétariat du Comité est assuré par le Secrétaire Général du Conseil de l'Europe.

CHAPITRE III

Article 7

1. Le Comité organise la visite des lieux visés à l'article 2. Outre des visites périodiques, le Comité peut organiser toute autre visite lui paraissant exigée par les circonstances.

2. Les visites sont effectuées en règle générale par au moins deux membres du Comité. Ce dernier peut, s'il l'estime nécessaire, être assisté par des experts et des interprètes.

Article 8

1. Le Comité notifie au gouvernement de la Partie concernée son intention d'effectuer une visite. A la suite d'une telle notification, le Comité est habilité à visiter, à tout moment, les lieux visés à l'article 2.

2. Une Partie doit fournir au Comité les facilités suivantes pour l'accomplissement de sa tâche :

a) l'accès à son territoire et le droit de s'y déplacer sans restrictions;

b) tous renseignements sur les lieux où se trouvent des personnes privées de liberté;

c) la possibilité de se rendre à son gré dans tout lieu où se trouvent des personnes privées de liberté, y compris le droit de se déplacer sans entrave à l'intérieur de ces lieux;

d) toute autre information dont dispose la Partie et qui est nécessaire au Comité pour l'accomplissement de sa tâche. En recherchant cette information, le Comité tient compte des règles de droit et de déontologie applicables au niveau national.

3. Le Comité peut s'entretenir sans témoin avec les personnes privées de liberté.

4. Le Comité peut entrer en contact librement avec toute personne dont il pense qu'elle peut lui fournir des informations utiles.

5. S'il y a lieu, le Comité communique sur le champ des observations aux autorités com-

2. Kommittén skall själv fastställa sin arbetsordning.

3. Europarådets generalsekreterare skall tillhandahålla kommittén ett sekretariat.

KAPITEL III

Artikel 7

1. Kommittén skall ombesörja besök på de platser som avses i Artikel 2. Förutom periodiskt återkommande besök får kommittén ombesörja andra besök som den anser att omständigheterna kräver.

2. Som regel bör besöken företas av minst två ledamöter i kommittén. Om kommittén anser det nödvändigt, får den biträdas av experter och tolkar.

Artikel 8

1. Kommittén skall underrätta den berörda partens regering om sin avsikt att göra ett besök. Efter en sådan underrättelse får den vid vilken tidpunkt som helst besöka de platser som avses i Artikel 2.

2. En part skall tillhandahålla kommittén följande lätnader för att denna skall kunna fullgöra sin uppgift:

a) tillträde till sitt territorium och rätt att resa utan inskränkningar;

b) fullständig information om de platser, där personer som berövats sin frihet är placerade;

c) obegränsat tillträde till varje plats där personer som berövats sin frihet är placerade, inbegripet rätten att förflytta sig inom sådana platser utan inskränkningar;

d) annan för parten tillgänglig information som är nödvändig för att kommittén skall kunna fullgöra sin uppgift. Vid införskaffande av sådan information skall kommittén ta hänsyn till tillämpliga nationella rättsregler och yrkesetik.

3. Kommittén får ha enskilda samtal med personer som berövats sin frihet.

4. Kommittén får fritt meddela sig med varje person som den anser kan lämna väsentliga upplysningar.

5. Om så är nödvändigt, får kommittén omedelbart vidarebefordra sina iakttagelser

competent authorities of the Party concerned.

Article 9

1. In exceptional circumstances, the competent authorities of the Party concerned may make representations to the Committee against a visit at the time or to the particular place proposed by the Committee. Such representations may only be made on grounds of national defence, public safety, serious disorder in places where persons are deprived of their liberty, the medical condition of a person or that an urgent interrogation relating to a serious crime is in progress.

2. Following such representations, the Committee and the Party shall immediately enter into consultations in order to clarify the situation and seek agreement on arrangements to enable the Committee to exercise its functions expeditiously. Such arrangements may include the transfer to another place of any person whom the Committee proposed to visit. Until the visit takes place, the Party shall provide information to the Committee about any person concerned.

Article 10

1. After each visit, the Committee shall draw up a report on the facts found during the visit, taking account of any observations which may have been submitted by the Party concerned. It shall transmit to the latter its report containing any recommendations it considers necessary. The Committee may consult with the Party with a view to suggesting, if necessary, improvements in the protection of persons deprived of their liberty.

2. If the Party fails to co-operate or refuses to improve the situation in the light of the Committee's recommendations, the Committee may decide, after the Party has had an opportunity to make known its views, by a majority of two-thirds of its members to make a public statement on the matter.

pétentes de la Partie concernée.

Article 9

1. Dans des circonstances exceptionnelles, les autorités compétentes de la Partie concernée peuvent faire connaître au Comité leurs objections à la visite au moment envisagé par le Comité ou au lieu déterminé que ce Comité a l'intention de visiter. De telles objections ne peuvent être faites que pour des motifs de défense nationale ou de sûreté publique ou en raison de troubles graves dans les lieux où des personnes sont privées de liberté, de l'état de santé d'une personne ou d'un interrogatoire urgent, dans une enquête en cours, en relation avec une infraction pénale grave.

2. Suite à de telles objections, le Comité et la Partie se consultent immédiatement afin de clarifier la situation et pour parvenir à un accord sur des dispositions permettant au Comité d'exercer ses fonctions aussi rapidement que possible. Ces dispositions peuvent comprendre le transfert dans un autre endroit de toute personne que le Comité a l'intention de visiter. En attendant que la visite puisse avoir lieu, la Partie fournit au Comité des informations sur toute personne concernée.

Article 10

1. Après chaque visite, le Comité établit un rapport sur les faits constatés à l'occasion de celle-ci en tenant compte de toutes observations éventuellement présentées par la Partie concernée. Il transmet à cette dernière son rapport qui contient les recommandations qu'il juge nécessaires. Le Comité peut entrer en consultation avec la Partie en vue de suggérer, s'il y a lieu, des améliorations dans la protection des personnes privées de liberté.

2. Si la Partie ne coopère pas ou refuse d'améliorer la situation à la lumière des recommandations du Comité, celui-ci peut décider, à la majorité des deux tiers de ses membres, après que la Partie aura eu la possibilité de s'expliquer, de faire une déclaration publique à ce sujet.

till vederbörande parts behöriga myndigheter.

Artikel 9

1. I undantagsfall får vederbörande parts behöriga myndigheter göra invändningar till kommittén mot den tid och den särskilda plats för besöket som föreslagits av kommittén. Sådana invändningar får endast göras av hänsyn till landets försvar, den allmänna säkerheten, allvarliga oroligheter på de platser där personer som berövats sin frihet är placerade, en persons hälsotillstånd eller av hänsyn till att ett angeläget förhör angående ett allvarligt brott pågår.

2. Efter sådana invändningar skall kommittén och den berörda parten omedelbart inleda överläggningar för att klarlägga situationen och söka uppnå enighet om sådana arrangemang som gör det möjligt för kommittén att fullgöra sitt uppdrag snarast. Dyliga arrangemang kan innefatta att en person som kommittén avser att besöka flyttas till annan plats. Till dess besöket äger rum, skall parten lämna kommittén information om varje berörd person.

Artikel 10

1. Efter varje besök skall kommittén avfatta en rapport om vad som framkommit under besöket, med beaktande av de synpunkter som kan ha framförts av den berörda parten. Kommittén skall överlämna sin rapport till den senare innehållande de rekommendationer som den anser nödvändiga. Kommittén får överlägga med parten i avsikt att, där så anses nödvändigt, föreslå förbättringar vad beträffar skyddet för personer som berövats sin frihet.

2. Om parten underlåter att samarbeta eller vägrar att förbättra situationen mot bakgrund av kommitténs rekommendationer, får kommittén, efter det att parten beretts tillfälle att framföra sin uppfattning, med två tredjedels majoritet av sina ledamöter besluta om den skall göra ett offentligt uttalande i frågan.

Article 11

1. The information gathered by the Committee in relation to a visit, its report and its consultations with the Party concerned shall be confidential.

2. The Committee shall publish its report, together with any comments of the Party concerned, whenever requested to do so by that Party.

3. However, no personal data shall be published without the express consent of the person concerned.

Article 12

Subject to the rules of confidentiality in Article 11, the Committee shall every year submit to the Committee of Ministers a general report on its activities which shall be transmitted to the Consultative Assembly and made public.

Article 13

The members of the Committee, experts and other persons assisting the Committee are required, during and after their terms of office, to maintain the confidentiality of the facts or information of which they have become aware during the discharge of their functions.

Article 14

1. The names of persons assisting the Committee shall be specified in the notification under Article 8, paragraph 1.

2. Experts shall act on the instructions and under the authority of the Committee. They shall have particular knowledge and experience in the areas covered by this Convention and shall be bound by the same duties of independence, impartiality and availability as the members of the Committee.

3. A Party may exceptionally declare that an expert or other person assisting the Committee may not be allowed to take part in a visit to a place within its jurisdiction.

Article 11

1. Les informations recueillies par le Comité à l'occasion d'une visite, son rapport et ses consultations avec la Partie concernée sont confidentiels.

2. Le Comité publie son rapport ainsi que tout commentaire de la Partie concernée, lorsque celle-ci le demande.

3. Toutefois, aucune donnée à caractère personnel ne doit être rendue publique sans le consentement explicite de la personne concernée.

Article 12

Chaque année, le Comité soumet au Comité des Ministres, en tenant compte des règles de confidentialité prévues à l'article 11, un rapport général sur ses activités, qui est transmis à l'Assemblée consultative et rendu public.

Article 13

Les membres du Comité, les experts et les autres personnes qui l'assistent sont soumis, durant leur mandat et après son expiration, à l'obligation de garder secrets les faits ou informations dont ils ont connaissance dans l'accomplissement de leurs fonctions.

Article 14

1. Les noms des personnes qui assistent le Comité sont indiqués dans la notification faite en vertu de l'article 8, paragraphe 1.

2. Les experts agissent sur les instructions et sous la responsabilité du Comité. Ils doivent posséder une compétence et une expérience propres aux matières relevant de la présente Convention et sont liés par les mêmes obligations d'indépendance, d'impartialité et de disponibilité que les membres du Comité.

3. Exceptionnellement, une Partie peut déclarer qu'un expert ou une autre personne qui assiste le Comité ne peut pas être admis à participer à la visite d'un lieu relevant de sa juridiction.

Artikel 11

1. Såväl den information som insamlats av kommittén vid ett besök som dess rapport och dess samråd med den berörda parten skall vara konfidentiella.

2. Kommittén skall offentliggöra sin rapport, tillsammans med eventuella kommentarer från den berörda parten, närhelst parten ifråga så begär.

3. Personuppgifter skall dock ej offentliggöras utan den berörda personens uttryckliga medgivande.

Artikel 12

Med beaktande av sekretessbestämmelserna i Artikel 11 skall kommittén varje år till ministerkommittén avge en allmän verksamhetsrapport, vilken skall överlämnas till den rådgivande församlingen och offentliggöras.

Artikel 13

Ledamöterna i kommittén, liksom experter och andra personer som bistår kommittén, skall såväl under som efter sina mandatperioder iaktta sekretess ifråga om de förhållanden eller upplysningar, som de har fått kännedom om under fullgörandet av sina uppdrag.

Artikel 14

1. Namnen på de personer som bistår kommittén skall anges i underrättelsen enligt Artikel 8, punkt 1.

2. Experterna skall verka i enlighet med kommitténs instruktioner och bemyndiganden. De skall ha särskild kännedom om och erfarenhet av de områden som täcks av denna konvention och skall ha samma skyldigheter vad beträffar oberoende, opartiskhet och tillgänglighet, som kommitténs ledamöter.

3. En part får i undantagsfall förklara att en expert eller annan person, som bistår kommittén, ej kan tillåtas delta vid ett besök på en plats inom dess jurisdiktion.

CHAPTER IV

Article 15

Each Party shall inform the Committee of the name and address of the authority competent to receive notifications to its Government, and of any liaison officer it may appoint.

Article 16

The Committee, its members and experts referred to in Article 7, paragraph 2 shall enjoy the privileges and immunities set out in the Annex to this Convention.

Article 17

1. This Convention shall not prejudice the provisions of domestic law or any international agreement which provide greater protection for persons deprived of their liberty.

2. Nothing in this Convention shall be construed as limiting or derogating from the competence of the organs of the European Convention on Human Rights or from the obligations assumed by the Parties under that Convention.

3. The Committee shall not visit places which representatives or delegates of Protecting Powers or the International Committee of the Red Cross effectively visit on a regular basis by virtue of the Geneva Conventions of 12 August 1949 and the Additional Protocols of 8 June 1977 thereto.

CHAPTER V

Article 18

This Convention shall be open for signature by the member States of the Council of Europe. It is subject to ratification, acceptance or approval. Instruments of ratification, acceptance or approval shall be deposited with the Secretary General of the Council of Europe.

Article 19

1. This Convention shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of three months after

CHAPITRE IV

Article 15

Chaque Partie communique au Comité le nom et l'adresse de l'autorité compétente pour recevoir les notifications adressées à son gouvernement et ceux de tout agent de liaison qu'elle peut avoir désigné.

Article 16

Le Comité, ses membres et les experts mentionnés à l'article 7, paragraphe 2 jouissent des privilèges et immunités prévus par l'annexe à la présente Convention.

Article 17

1. La présente Convention ne porte pas atteinte aux dispositions de droit interne ou des accords internationaux qui assurent une plus grande protection aux personnes privées de liberté.

2. Aucune disposition de la présente Convention ne peut être interprétée comme une limite ou une dérogation aux compétences des organes de la Convention européenne des Droits de l'Homme ou aux obligations assumées par les Parties en vertu de cette Convention.

3. Le Comité ne visitera pas les lieux que des représentants ou délégués de puissances protectrices ou du Comité international de la Croix-Rouge visitent effectivement et régulièrement en vertu des Conventions de Genève du 12 août 1949 et de leurs Protocoles additionnels du 8 juin 1977.

CHAPITRE V

Article 18

La présente Convention est ouverte à la signature des Etats membres du Conseil de l'Europe. Elle sera soumise à ratification, acceptation ou approbation. Les instruments de ratification, d'acceptation ou d'approbation seront déposés près le Secrétaire Général du Conseil de l'Europe.

Article 19

1. La présente Convention entrera en vigueur le premier jour du mois qui suit l'expiration d'une période de trois mois après la

KAPITEL IV

Artikel 15

Envar av parterna skall meddela kommittén namn och adress på den myndighet som är behörig att ta emot underrättelser till dess regering och den kontaktperson den kan komma att utse.

Artikel 16

Kommittén liksom de ledamöter och experter som avses i Artikel 7, punkt 2, skall åtnjuta de privilegier och den immunitet som anges i bilagan till denna konvention.

Artikel 17

1. Denna konvention skall inte inverka menligt på bestämmelserna i den nationella rättsordningen eller på en internationell överenskommelse, som föreskriver ett bättre skydd för personer som berövats sin frihet.

2. Ingenting i denna konvention skall tolkas så att den begränsar eller inskränker den behörighet som innehas av de organ som upprättats genom den europeiska konventionen om de mänskliga rättigheterna eller de skyldigheter som parterna åtagit sig i nämnda konvention.

3. Kommittén skall inte besöka sådana platser som representanter eller delegater från skyddsmakterna eller Internationella röda kors-kommittén regelbundet besöker med stöd av Genève-konventionerna av den 12 augusti 1949 och tilläggsprotokollen därtill av den 8 juni 1977.

KAPITEL V

Artikel 18

Denna konvention skall vara öppen för undertecknande av Europarådets medlemsstater. Den skall ratificeras, godtas eller godkännas. Ratifikations-, godtagande- eller godkännandeinstrument skall deponeras hos Europarådets generalsekreterare.

Artikel 19

1. Denna konvention träder i kraft den första dagen i den månad som följer efter utgången av en period om tre månader från

the date on which seven member States of the Council of Europe have expressed their consent to be bound by the Convention in accordance with the provisions of Article 18.

2. In respect of any member State which subsequently expresses its consent to be bound by it, the Convention shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date of the deposit of the instrument of ratification, acceptance or approval.

Article 20

1. Any State may at the time of signature or when depositing its instrument of ratification, acceptance or approval, specify the territory or territories to which this Convention shall apply.

2. Any State may at any later date, by a declaration addressed to the Secretary General of the Council of Europe, extend the application of this Convention to any other territory specified in the declaration. In respect of such territory the Convention shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date of receipt of such declaration by the Secretary General.

3. Any declaration made under the two preceding paragraphs may, in respect of any territory specified in such declaration, be withdrawn by a notification addressed to the Secretary General. The withdrawal shall become effective on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date of receipt of such notification by the Secretary General.

Article 21

No reservation may be made in respect of the provisions of this Convention.

Article 22

1. Any Party may, at any time, denounce this Convention by means of a notification addressed to the Secretary General of the Council of Europe.

2. Such denunciation shall become effective on the first day of the month following the expiration of a period of twelve months

date à laquelle sept Etats membres du Conseil de l'Europe auront exprimé leur consentement à être liés par la Convention conformément aux dispositions de l'article 18.

2. Pour tout Etat membre qui exprimera ultérieurement son consentement à être lié par la Convention, celle-ci entrera en vigueur le premier jour du mois qui suit l'expiration d'une période de trois mois après la date du dépôt de l'instrument de ratification, d'acceptation ou d'approbation.

Article 20

1. Tout Etat peut, au moment de la signature ou au moment du dépôt de son instrument de ratification, d'acceptation ou d'approbation, désigner le ou les territoires auxquels s'appliquera la présente Convention.

2. Tout Etat peut, à tout autre moment par la suite, par une déclaration adressée au Secrétaire Général du Conseil de l'Europe, étendre l'application de la présente Convention à tout autre territoire désigné dans la déclaration. La Convention entrera en vigueur à l'égard de ce territoire le premier jour du mois qui suit l'expiration d'une période de trois mois après la date de réception de la déclaration par le Secrétaire Général.

3. Toute déclaration faite en vertu de deux paragraphes précédents pourra être retirée, en ce qui concerne tout territoire désigné dans cette déclaration, par notification adressée au Secrétaire Général. Le retrait prendra effet le premier jour du mois qui suit l'expiration d'une période de trois mois après la date de réception de la notification par le Secrétaire Général.

Article 21

Aucune réserve n'est admise aux dispositions de la présente Convention.

Article 22

1. Toute Partie peut, à tout moment, dénoncer la présente Convention en adressant une notification au Secrétaire Général du Conseil de l'Europe.

2. La dénonciation prendra effet le premier jour du mois qui suit l'expiration d'une période de douze mois après la date de récep-

den dag då sju medlemsstater i Europarådet har uttryckt sitt samtycke till att vara bundna av konventionen i enlighet med bestämmelserna i Artikel 18.

2. I förhållande till en medlemsstat, som senare uttrycker sitt samtycke till att vara bunden av konventionen, träder denna i kraft den första dagen i den månad som följer efter utgången av en period om tre månader från den dag då ratifikations-, godtagande- eller godkännandeinstrumentet deponerades.

Artikel 20

1. En stat kan vid tidpunkten för undertecknandet eller när den deponerar sitt ratifikations-, godtagande- eller godkännandeinstrument ange på vilket territorium eller vilka territorier denna konvention skall vara tillämplig.

2. En stat kan vid en senare tidpunkt, genom en förklaring ställd till Europarådets generalsekreterare, utsträcka tillämpningen av denna konvention till ett annat territorium som anges i förklaringen. Med avseende på ett sådant territorium träder konventionen i kraft den första dagen i den månad som följer efter utgången av en period om tre månader från den dag då generalsekreteraren mottog förklaringen.

3. En förklaring som avgetts i enlighet med de båda föregående punkterna kan, med avseende på ett territorium som har angetts i förklaringen, återtogs genom en notifikation ställd till generalsekreteraren. Återtagandet träder i kraft den första dagen i den månad som följer efter utgången av en period om tre månader från den dag då generalsekreteraren mottog notifikationen.

Artikel 21

Inga förbehåll kan göras vad beträffar bestämmelserna i denna konvention.

Artikel 22

1. En part kan när som helst säga upp denna konvention genom notifikation till Europarådets generalsekreterare.

2. Uppsägningen träder i kraft den första dagen i den månad som följer efter utgången av en period om tolv månader från den dag då

after the date of receipt of the notification by the Secretary General.

Article 23

The Secretary General of the Council of Europe shall notify the member States of the Council of Europe of:

- a. any signature;
- b. the deposit of any instrument of ratification, acceptance or approval;
- c. any date of entry into force of this Convention in accordance with Articles 19 and 20;
- d. any other act, notification or communication relating to this Convention, except for action taken in pursuance of Articles 8 and 10.

In witness whereof, the undersigned, being duly authorised thereto, have signed this Convention.

Done at Strasbourg, this 26th day of November 1987, in English and French, both texts being equally authentic, in a single copy which shall be deposited in the archives of the Council of Europe. The Secretary General of the Council of Europe shall transmit certified copies to each member State of the Council of Europe.

tion de la notification par le Secrétaire Général.

Article 23

Le Secrétaire Général du Conseil de l'Europe notifiera aux Etats membres du Conseil de l'Europe :

- a. toute signature;
- b. le dépôt de tout instrument de ratification, d'acceptation ou d'approbation;
- c. toute date d'entrée en vigueur de la présente Convention conformément à ses articles 19 et 20;
- d. tout autre acte, notification ou communication ayant trait à la présente Convention, à l'exception des mesures prévues aux articles 8 et 10.

En foi de quoi, les soussignés, dûment autorisés à cet effet, ont signé la présente Convention.

Fait à Strasbourg, le 26 novembre 1987, en français et en anglais, les deux textes faisant également foi, en un seul exemplaire qui sera déposé dans les archives du Conseil de l'Europe. Le Secrétaire Général du Conseil de l'Europe en communiquera copie certifiée conforme à chacun des Etats membres du Conseil de l'Europe.

generalsekreteraren mottog notifikationen.

Artikel 23

Europarådets generalsekreterare skall notificera Europarådets medlemsstater om:

- a) undertecknande;
- b) deponering av ratifikations-, godtagande- eller godkännandeinstrument;
- c) dag för konventionens ikraftträdande enligt artiklarna 19 och 20;

d) andra åtgärder, notifikationer eller meddelanden, som rör denna konvention, med undantag av de åtgärder som vidtagits i enlighet med artiklarna 8 och 10.

Till bekräftelse härav har undertecknade, därtill vederbörligen befullmäktigade, undertecknat denna konvention.

Som skedde i Strasbourg den 26 november 1987 på engelska och franska, vilka båda texter är lika giltiga, i ett enda exemplar, som skall deponeras i Europarådets arkiv. Europarådets generalsekreterare skall översända bestyrkta kopior till varje medlemsstat i Europarådet.

Annex

Privileges and immunities (Article 16)

1. For the purpose of this annex, references to members of the Committee shall be deemed to include references to experts mentioned in Article 7, paragraph 2.

2. The members of the Committee shall, while exercising their functions and during journeys made in the exercise of their functions, enjoy the following privileges and immunities:

a. immunity from personal arrest or detention and from seizure of their personal baggage and, in respect of words spoken or written and all acts done by them in their official capacity, immunity from legal process of every kind;

b. exemption from any restrictions on their freedom of movement on exit from and return to their country of residence, and entry into and exit from the country in which they exercise their functions, and from alien registration in the country which they are visiting or through which they are passing in the exercise of their functions.

3. In the course of journeys undertaken in the exercise of their functions, the members of the Committee shall, in the matter of customs and exchange control, be accorded:

a. by their own Government, the same facilities as those accorded to senior officials travelling abroad on temporary official duty;

b. by the Governments of other Parties, the same facilities as those accorded to representatives of foreign Governments on temporary official duty.

4. Documents and papers of the Committee, in so far as they relate to the business of the Committee, shall be inviolable.

The official correspondence and other official communications of the Committee may not be held up or subjected to censorship.

5. In order to secure for the members of the Committee complete freedom of speech and complete independence in the discharge

Annexe

Privilèges et immunités (article 16)

1. Aux fins de la présente annexe, les références aux membres du Comité incluent les experts mentionnés à l'article 7, paragraphe 2.

2. Les membres du Comité jouissent, pendant l'exercice de leurs fonctions ainsi qu'au cours des voyages accomplis dans l'exercice de leurs fonctions, des privilèges et immunités suivants :

a. immunités d'arrestation ou de détention et de saisie de leurs bagages personnels et, en ce qui concerne les actes accomplis par eux en leur qualité officielle, y compris leurs paroles et écrits, immunités de toute juridiction ;

b. exemption à l'égard de toutes mesures restrictives relatives à leur liberté de mouvement : sortie de et rentrée dans leur pays de résidence et entrée dans le et sortie du pays dans lequel ils exercent leurs fonctions, ainsi qu'à l'égard de toutes formalités d'enregistrement des étrangers, dans les pays visités ou traversés par eux dans l'exercice de leurs fonctions.

3. Au cours des voyages accomplis dans l'exercice de leurs fonctions, les membres du Comité se voient accorder, en matière de douane et de contrôle des changes :

a. par leur propre gouvernement, les mêmes facilités que celles reconnues aux hauts-fonctionnaires se rendant à l'étranger en mission officielle temporaire ;

b. par les gouvernements des autres Parties, les mêmes facilités que celles reconnues aux représentants de gouvernements étrangers en mission officielle temporaire.

4. Les documents et papiers du Comité sont inviolables, pour autant qu'ils concernent l'activité du Comité.

La correspondance officielle et autres communications officielles du Comité ne peuvent être retenues ou censurées.

5. En vue d'assurer aux membres du Comité une complète liberté de parole et une complète indépendance dans l'accomplisse-

Bilaga

Privilegier och immunitet (Artikel 16)

1. Vid tillämpningen av denna bilaga skall hänvisningar till ledamöter i kommittén anses innefatta hänvisningar till de experter som nämns i Artikel 7, punkt 2.

2. Ledamöterna i kommittén skall under fullgörandet av sina uppdrag samt under de resor som företas i samband med fullgörandet av dessa uppdrag, åtnjuta följande privilegier och immunitet:

a) immunitet mot anhållande eller annat frihetsberövande och mot beslagtagande av deras personliga bagage och, så vitt avser muntliga och skriftliga uttalanden och alla åtgärder som de vidtagit vid fullgörandet av sina tjänsteuppdrag, immunitet mot varje slag av rättsligt förfarande;

b) befrielse från varje inskränkning i deras rörelsefrihet vid utresa från och inresa till det land där de har sin hemvist samt inresa till och utresa från det land i vilket de fullgör sina uppdrag, och befrielse från registrering av utlännningar i det land de besöker eller genom vilket de passerar i samband med fullgörandet av sina uppdrag.

3. Under de resor som ledamöterna i kommittén företar i samband med fullgörandet av sina uppdrag skall de ifråga om tull- och valutakontroller beviljas:

a) av sina respektive regeringar samma lättnader som de som medges högre tjänstemän på tillfällig tjänsteresa utomlands;

b) av andra parters regeringar samma lättnader som de som medges utländska regeringars representanter på tillfälliga tjänsteuppdrag.

4. Kommitténs dokument och handlingar skall vara okränkbara i den mån de rör kommitténs verksamhet.

Kommitténs officiella korrespondens och andra tjänstemeddelanden får ej uppehållas eller utsättas för censur.

5. För att tillförsäkra kommittéledamöterna fullständig yttrandefrihet och fullständigt oberoende vid fullgörandet av deras uppdrag

of their duties, the immunity from legal process in respect of words spoken or written and all acts done by them in discharging their duties shall continue to be accorded, notwithstanding that the persons concerned are no longer engaged in the discharge of such duties.

6. Privileges and immunities are accorded to the members of the Committee, not for the personal benefit of the individuals themselves but in order to safeguard the independent exercise of their functions. The Committee alone shall be competent to waive the immunity of its members; it has not only the right, but is under a duty, to waive the immunity of one of its members in any case where, in its opinion, the immunity would impede the course of justice, and where it can be waived without prejudice to the purpose for which the immunity is accorded.

ment de leurs fonctions, l'immunité de juridiction en ce qui concerne les paroles ou les écrits ou les actes émanant d'eux dans l'accomplissement de leurs fonctions continuera à leur être accordée même après que le mandat de ces personnes aura pris fin.

6. Les privilèges et immunités sont accordés aux membres du Comité, non pour leur bénéfice personnel, mais dans le but d'assurer en toute indépendance l'exercice de leurs fonctions. Le Comité a seul qualité pour prononcer la levée des immunités ; il a non seulement le droit, mais le devoir de lever l'immunité d'un de ses membres dans tous les cas où, à son avis, l'immunité empêcherait que justice ne soit faite et où l'immunité peut être levée sans nuire au but pour lequel elle est accordée.

skall immunitet även i fortsättningen medges mot rättsligt förfarande såvitt avser muntliga eller skriftliga uttalanden och alla åtgärder som de vidtagit vid fullgörandet av sina uppdrag, även om berörda personer inte längre fullgör sådana uppdrag.

6. Privilegier och immunitet medges inte kommittéledamöterna för att ge dem personliga fördelar utan i syfte att säkerställa ett oberoende fullgörande av deras uppdrag. Endast kommittén skall vara behörig att häva immuniteten för sina ledamöter; den har inte bara rätt utan även skyldighet att häva immuniteten för en ledamot i de fall då den anser att immuniteten skulle hindra rättvisans gång och då den kan hävas utan att skada de syften för vilka den har medgivits.

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 1988-02-26

Närvarande: justitierådet Mannerfelt, regeringsrådet Palm, justitierådet Freyschuss.

Enligt protokoll vid regeringssammanträde den 18 februari 1988 har regeringen på hemställan av statsrådet Sten Andersson beslutat inhämta lagrådets yttrande över förslag till

1. lag med anledning av Sveriges tillträde till den europeiska konventionen mot tortyr m. m.,
2. lag om ändring i lagen (1976:661) om immunitet och privilegier i vissa fall.

Förslagen har inför lagrådet föredragits av hovrättsassessorn Carl Henrik Ehrenkrona.

Förslagen föranleder följande yttrande av lagrådet:

Lagrådet lämnar förslagen utan erinran.

